יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

78091509-9	20/07/2021	מעריב - המגזין	עמוד 6	1/2	24.55x34.45
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

כך הכל התחיל

באולימפיאדה הראשונה, שנפתחה באפריל 1896 באתונה, לא היה כפר אולימפי, לא היו ספונסרים, ולא היו רשתות טלוויזיה מכל העולם. אבל היה שם את הספורט, את התמצית המזוקקת שלו • רגע לפני פתיחת התחרויות בטוקיו: פרק מתוך הספר "סיפור אולימפי", המדרג את 50 הרגעים הגדולים בתולדות האולימפיאדה, מאת שרון דוידוביץ' ואלעד זאבי

ג'יימס קונולי לא ידע שהוא עומד לעשות היסטוריה. לא היה לו שום מושג כי יהפוך לאחת מאנקדוטות הטריוויה החשובות בתולדות הספורט. הוא לא ידע זאת כש־עסק בספורט בילדותו בבוסטון, ארצות הברית. הוא לא ידע זאת כאשר נטש את לימודיו באוניברסיטת הרווארד היוקר־תית, כדי לצאת למסע ארוך וחוצה יב־שות באוניית משא. הוא גם לא ידע זאת כאשר נאבק בנמל נאפולי עם כייסים שניסו לגנוב את ארנקו, ובו כרטיס הנ־סיעה לאתונה. הוא לא ידע עד כמה חשוב יהיה הכרטיס.

ב־6 באפריל 1896 יתחרה קו־נולי עם שישה ספורטאים נוס־פים, מחמש מדינות שונות, בגמר הראשון של יום התחרויות הראשון באולימפיאדה המחודשת – גמר הקפי־צה המשולשת. או כפי שנקרא אז הענף: Hop, Skip and Jump. קליט יותר. קונולי ינצל את הניסיון הבודד שהוענק לכל מתמודד ויזנק למרחק של 13.71 מטרים. הוא לא רק שבר שיא אולימפי, אלא גם הפך למנצח הראשון ולמדליסט "הזהב" הראשון באולימפיאדה המודר־נית בעידן החדש (זהב זה לא היה, אגב. המנצחים היו מקבלים כסף, המקום השני – ארד והשלישי הצטרף לפודיום, זהו).

קונולי היה הראשון. לפני בולט ופ־לפס, לפני ביילס וקומנץ', לפני הכו־כבים והאגדות. קונולי היה הראשון בתופעה התרבותית, החברתית, הספור־טיבית והכלכלית אשר נקראת "האולי־מפיאדה". והכל הודות לאיש אחד.

***

המאה ה־19 הייתה מאה של רעיונות, חזונות, לעתים חזיונות, אשר הועלו לכתב במטרה להגשימם בעתיד. בי־שראל אנחנו מכירים את בנימין זאב הרצל, חוזה המדינה. לעולם היה את "חוזה האולימפיאדה" – שארל פייר דה פרדי, או בשמו המוכר יותר: הברון פייר דה קוברטן. להרצל שלנו היה "זקן הרצל" ארוך, לקוברטן היה "שפם דודו זר" רחב.

הפריזאי הצעיר, בן למשפחה אריס־טוקרטית ואב צייר, היה בחור שאפתן. רומנטי משהו, מלא חלומות, מחשבות ושאלות. אחד שלא הפסיק לחקור. הוא היה פדגוג והיסטוריון, שניסה לערבב בין שתיים מהאהבות הגדולות בחייו: חינוך גופני ויוון העתיקה. אם לישראל היה את מניפסט "מדינת היהודים" של הרצל, לספורט היה את הטור של קוברטן בעיתון הצרפתי La Revue Athletic ב־1890, שם שטח לראשונה את משנתו בנוגע לחזון תחרות ספורט בינלאומית. במשך שנים, באינספור חוגים חברתיים, הוא ניסה להסביר את חשיבות הספורט. הוא התמקד לא רק בפן הגופני והפחד מ"בזבוז זמן וחוסר מעש", אלא בעובדה כי ספורט מחזק אנשים ומדינות, בין אם זה ליומיום או למלחמות. הוא ראה את הספורט ככלי המשמר את המשטר הד־מוקרטי ומעלים מעמדות ומגדרים. הוא התאהב במיתוס סביב המשחקים האולי־מפיים המקוריים באולימפיה, אשר טען כי כל ערי יוון פסקו מלחימה ל־16 יום.

כמו על הרצל, גם למשמע חזונו של קוברטן היו מי שגיחכו. אבל עבודה אינ־טנסיבית ושימוש מרשים במילים וב־תיאוריו הציוריים הובילו לשינוי הדרג־תי אצל בעלי השפעה וממון. להרצל היה את הקונגרס הציוני הראשון, אבל קצת לפני כן, ב־23 ביוני 1894, קוברטן יזם את הקונגרס האולימפי הראשון. באולם הכנסים המפואר בסורבון שבפריז, אל מול 2,000 איש מאיגודי ספורט ממדינות שונות, העלה הצרפתי את הצעתו לחי־דוש המשחקים האולימפיים כמסורת של אחת לארבע שנים, כמו ביוון העתיקה, עם ספורטאים מכל העולם. "אני מרים כוסית לכבוד הרעיון האולימפי, אשר חוצה וחודר את ערפל הזמן, כמו קרן

> כמו בכל אולימפיאדה שתבוא אחריה, גם זו נתקלה בקשיים ובחששות. גם כאן לא היה ברור אם היא תצא לפועל ואיך תתקיים. יוון סבלה מסערות פוליטיות ומבעיות כלכליות. ארגון המשחקים עלה לא פחות מארבעה מיליון דרכמות

> לא היה שם את הפאר וההדר שאנחנו מכירים כיום. אנשים לא טיפסו על קירות, מלכות לא הוצנחו ממטוסים, מיסטר בין לא ניסה לבדר את הקהל, הזמרים הגדולים בעולם לא נתנו שואו. היו תשעה מקצועות בלבד בשבעה אתרים שונים

יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

78091510-1	20/07/2021	מעריב - המגזין	עמוד 7	2/2	26.41x27.86
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

241 ספורטאים חובבנים מ־14 מדינות נכנסו למסלול לקול ההמנון האולימפי. האולימפיאדה הראשונה באתונה, 1896
צילום מתוך ויקיפדיה

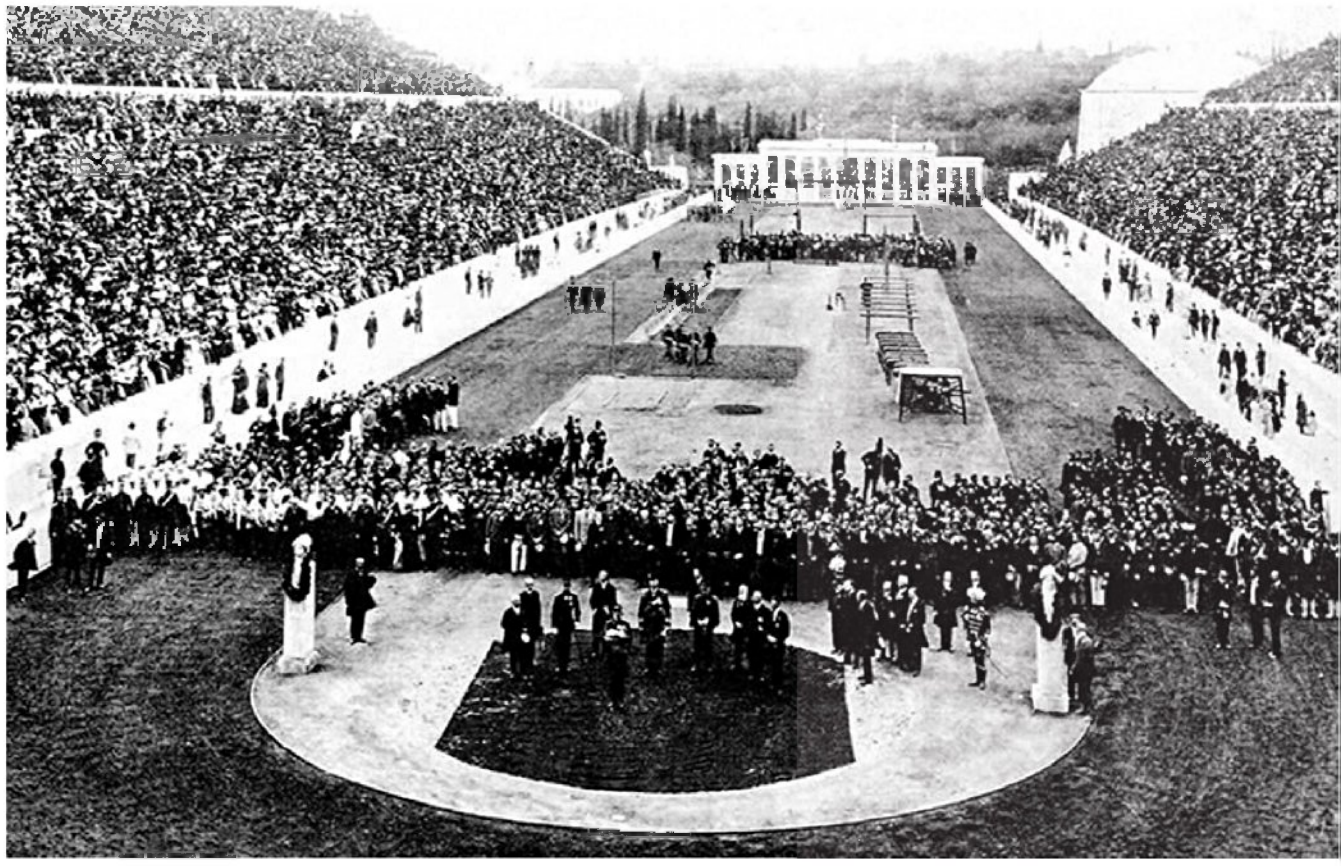

חוזה האולימפיאדה. הברון פייר דה קוברטן
איור: Iwayan Setiawan
מתוך הספר "סיפור אולימפי"

חזון שהפך למוחשי. כריכת הספר

שמש עוצמתית, שחוזרת להאיר עלינו על מפתנה של המאה ה־20, עם חלום של תקווה ושמחה משותפת". ברוב קולות, הצעתו התקבלה. הרצל שלנו חשב בתחילה על מדינה ליהודים באוגנדה, וקוברטן סבר כי פריז 1900 תהיה נקודת פתיחה פרקטית לחידוש המשחקים. שניהם טעו, בדיעבד. חמישה ימים לאחר מכן הוחלט כי כמעט 3,000 שנה לאחר המשחקים הראשונים (776 לפני הספירה) וכ־1,500 שנה לאחר הפעם האחרונה (393 לספירה), האולימפיאדה הראשונה של העידן החדש תתקיים ב־1896 באתונה. בדיוק במקום שבו הופסקו המשחקים העתיקים.

כמו בכל אולימפיאדה שתבוא אחריה, גם זו נתקלה בקשיים ובחששות. גם כאן לא היה ברור אם היא תצא לפועל ואיך בכלל תתקיים. יוון סבלה מסערות פוליטיות ומבעיות כלכליות קשות. ארגון המשחקים עלה לא פחות מארבעה מיליון דרכמות מוזהבות. אך בניגוד להרצל שלא ראה את חזונו מתגשם, קוברטן עמד שם ביציע הכבוד, ב־6 באפריל, באצטדיון פאנאתינאיקו המחודש, יחד עם עוד 80 אלף צופים. הם חזו בטקס הפתיחה וב־241 הספורטאים החובבנים ("הדבר החשוב הוא לא הניצחון, כי אם המאבק", הסביר קוברטן את החלטתו לשמר את המשחקים לחובבנים בלבד) מ־14 מדינות נכנסים למסלול לקול ההמנון האולימפי. "אני מכריז על פתיחת המשחקים הבינלאומיים הראשונים באתונה. תחי האומה, יחי העם היווני", אמר בפאתוס היסטורי מלך יוון, ג'ורג' הראשון.

לא היה שם את הפאר וההדר שאנחנו מכירים כיום. אנשים לא טיפסו על קירות, מלכות לא הוצנחו ממטוסים, מיסטר בין לא ניסה לבדר את הקהל, הזמרים הגדולים בעולם לא נתנו שואו. אבל זה היה היסטורי ומרגש. אלה היו משחקים קצת שונים. תשעה ימים ולא 16, עם תשעה מקצועות בלבד בשבעה אתרים שונים: אתלטיקה, אופניים, סיף, התעמלות, ירי, שחייה, טניס, הרמת משקולות והיאבקות. לא היה כפר אולימפי, לא היו ספונסרים או נותני חסות, לא היו רשתות טלוויזיה מכל העולם ולא תיירים מיפן. אבל היה שם את הספורט, את התמצית המזוקקת שלו.

***

החזון של קוברטן, קצת כמו של הרצל, הפך להיות גדול מהחיים, אפילו פרוע. אולימפיאדת קיץ, אולימפיאדת חורף, משחקים פראלימפיים, אולימפיאדה לנוער, ספיישל אולימפיקס. מ־241 חובבנים ב־1896 ל־11,200 ספורטאים מקצוענים ב־2016. מ־14 מדינות ל־207 מדינות משתתפות. מתשעה מקצועות ל־35 ענפים עם יותר מ־400 אירועים. מדיווחים שהועברו מפה לאוזן במאה ה־19 לזכויות שידור בטלוויזיה, במחשב ובנייד, בשווי של כשמונה מיליארד דולר. מארבעה מיליון דרכמות מוזהבות לעלות משוערת של כחמישה מיליארד דולר רק לקיום המשחקים עצמם. ב־2008 עלו לבייג'ינג המשחקים יחד עם הפיתוח העירוני סביב האירוע כ־44 מיליארד דולר. בסוצ'י 2014 זה כבר עמד על 51 מיליארד.

אבל בבסיס המוצר שכבר מזמן הפך למפלצת רבת זרועות, נמצא רעיון. חזון שהפך למוחשי. כמו ישראל, גם אולימפיאדה היא "מדינה". עם דגל משלה, סמל משלה, המנון ועקרונות. כאלה שמדברים על ספורט כפילוסופיית חיים המאזנת בין איכויות הגוף, המוח והרצון. עקרונות שמייצרים ספורט וחינוך לספורט בכל העולם. עקרונות שמטרתם ליצור הרמוניה וחברה שוחרת שלום, באמצעות הספורט. עקרונות המבהירים כי העיסוק בספורט, בכל תחום, זו זכותו הבסיסית מלידה של כל אדם, ללא אפליה על רקע מעמד, גזע או מגדר (אם כי קוברטן עצמו חטא לעיקרון, כאשר אסר על נשים להתחרות באולימפיאדה הראשונה).

חזון האולימפיאדה הוא לקיים את "המדינה" האוטופית, נטולת המלחמות, של העידן החדש. לחוזה המדינה הזו קוראים הברון פייר דה קוברטן. ●

הספר "סיפור אולימפי" (הוצאת ספרי ניב) זמין לרכישה בכל חנויות הספרים